

การประเมินนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน :
ตัวแบบ กระบวนการ และการนำนโยบายไปปฏิบัติในจังหวัดสมุทรสาคร
Evaluating the Srettha Thavisin Governmental Policy to Admit Migrant
Workers: Model Process and Implementing Policies
in Samut Sakhon Province

คชตริย์ เจริญสุข* และชารินทร์ เกสร**

Khotchatrai Charoensuk and Charin Kesorn

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*

Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

E-mail¹ : khotchatrai2545@gmail.com

Date Received : 10 March 2025

Date Revised : 16 July 2025

Date Accepted : 17 July 2025

Date Published online : 26 September 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ในด้านบริบทสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการศึกษาตามแนวคิดแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model เป็นกรอบการวิจัย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบาย ได้แก่ แรงงานข้ามชาติ แรงงานไทย ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐหรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร รวมทั้งสิ้น 445 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคัดเลือกแบบสะดวก (Convenience Sampling) ในการแจกแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผ่านวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

¹ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ตามการประเมินผลตาม CIPP Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.61, S.D. = 0.440) สะท้อนถึงความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในหลายด้าน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในประเด็นนโยบาย 2) ปัจจัยบริบทสภาพแวดล้อมปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น กระบวนการ และผลลัพธ์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ 3) ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น กระบวนการ ผลลัพธ์ และบริบทสภาพแวดล้อมส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติ ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .551 .266 .244 และ -.202 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ : นโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติ, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, การประเมินผลนโยบาย, ซิปป์โมเดล

Abstract

This research studied 1) policy implementation to admit migrant workers by the government of Srettha Thavisin in terms of contextual environment, primary input factors, process and results; and 2) factors related and affecting the success of policy implementation for admitting migrant workers. Using a quantitative research model in the study according to the evaluation model concept according to the CIPP Model as a research framework. The sample group comprised 445 policy stakeholders involved in the policy including migrant workers, Thai workers, employers, and government or non-profit organization officials chosen by convenience sampling. The data were analyzed using inferential statistics, including correlation analysis and multiple regression analysis.

Results revealed 1) an overall high level ($\bar{x}$ = 3.61, S.D. = 0.440) of policy evaluation for admitting foreign workers by the Srettha government according to the CIPP model; 2) contextual factors, the environment, initial input factors, processes, and outcome were positively related to the success of implementing the policy to admit foreign workers at a statistical significance of .01; 3) initial input factors, processes, outcomes, and contextual environment impacted the success of policy implementation for admitting foreign workers, with beta values of Beta .551, .266, .244, and -.202, respectively, at a statistical significance of .05.

Keywords: Policy for admitting migrant workers, Policy implementation, Policy evaluation, CIPP model

บทนำ

ประเทศไทยมีการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 (สำนักปลัดกระทรวงแรงงาน, 2567) โดยเริ่มจากการออกพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว และการจัดระบบการขึ้นทะเบียนแรงงานในระดับชาติอย่างต่อเนื่อง นโยบายในช่วงต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนตามสภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จนกระทั่งในยุครัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ได้ให้ความสำคัญกับการเปิดรับแรงงานข้ามชาติภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน

นโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่รัฐบาลไทยต้องดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในยุคที่การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามพรมแดนเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวไม่เพียงแต่มีความเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างกำลังแรงงานที่ขาดแคลนในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีคุณูปการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (ประชา วสุประสาท, 2553, น. 35-38) สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแรงงานข้ามชาติอพยพย้ายถิ่นเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมากเป็นอันดับ 6 ของทวีปเอเชีย (United Nations, 2018) จากข้อมูลสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน (2567) ณ เดือนสิงหาคม 2567 ประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงานจำนวนทั้งสิ้น 3,346,665 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม จำนวน 3,030,549 คน คิดเป็นร้อยละ 90.55 ของแรงงานทั้งหมด ทั้งนี้ จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีแรงงานข้ามชาติจำนวน 286,000 คน (สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, 2567) ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งแรงงานเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการจ้างงานในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงานข้ามชาติในหลายจังหวัดตามการขยายตัวของอุตสาหกรรม (ธนิสา ทวีศรี, 2567) ซึ่งแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานนั้นมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรม (ฟิลลิป มาร์ติน, 2550, น. 38; อลงกรณ์ ฉลาดสุข, 2564, น. 36-37) แต่ยังคงมีความท้าทายหลายประการที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติที่ต้องคำนึงถึงหลายด้าน เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครเป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายและใช้แรงงานข้ามชาติจำนวนมาก รวมถึงเป็นหนึ่งในพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในภาคการผลิตและการประมงซึ่งต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมาก การศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ International Organization for Migration (2017) ระบุไว้ว่าการจัดการแรงงานข้ามชาติต้องอาศัยการประสานงานระหว่างรัฐและเอกชน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของแรงงานที่รัฐควรคำนึงถึงเพื่อความสำเร็จของการจัดการแรงงานข้ามชาติ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการบังคับใช้กฎหมายและการให้ความคุ้มครองแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จของนโยบาย (ทรงชัย ทองปาน, 2567, น. 264)

ในปี 2566 รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีเศรษฐา ทวีสิน ได้ประกาศนโยบายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับแรงงานข้ามชาติเพื่อเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศ โดยมุ่งเน้นการจัดการแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นระบบระเบียบ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปกป้องสิทธิแรงงานข้ามชาติควบคู่ไปกับการรักษาความสมดุลในตลาดแรงงาน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566) นโยบายดังกล่าวเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมที่ขาดแคลนแรงงาน พร้อมกับการรักษาความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นกระบวนการที่ต้องคำนึงถึงหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นบริบทของสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น กระบวนการในการบริหารจัดการแรงงาน และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการดำเนินนโยบายแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นรูปธรรมได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2539 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ที่ผ่านมามีประเทศไทยไม่ได้พัฒนานโยบายการนำเข้าแรงงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบ (สักรินทร์ นิยมศิลป์ และกฤตยา อาชวนิจกุล, 2564) ขาดการศึกษารอบคลุมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก (Harkins, 2019) การขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะด้านนโยบายแรงงานข้ามชาติ จำเป็นต้องอาศัยเจตจำนงทางการเมืองที่เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อจัดให้มีช่องทางการย้ายถิ่นฐานที่ถูกกฎหมาย มีต้นทุนต่ำ รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายดังกล่าวยังเผชิญกับอุปสรรคจากระบบราชการรวมศูนย์อำนาจ การครอบงำของกลุ่มผลประโยชน์ และการขาดความโปร่งใสในกระบวนการนโยบาย ปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลไกตรวจสอบถ่วงดุลไร้ประสิทธิภาพ และเปิดช่องให้เกิดการทุจริตเชิงนโยบาย (สาธิตา อ่างทอง และคณะ, 2568, น. 132-133) ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติไม่สามารถตอบสนองเป้าหมายด้านสิทธิมนุษยชน ความมั่นคงแรงงาน และความยั่งยืนทางเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินการตามนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ในมิติต่าง ๆ รวมถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการรองรับแรงงานข้ามชาติของประเทศ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ในด้านบริบทสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 บริบทสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 3 กระบวนการในการนำแรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบแรงงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

สมมติฐานที่ 4 ผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการประเมินผลนโยบาย

การประเมินผล หมายถึง ความพยายามอย่างหนึ่งในการบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นและกำหนดว่าทำไมสิ่งนั้นจึงเกิดขึ้นได้ (Bryant & White, 1982) ในขณะเดียวกัน Rossi and Freeman (1982) และสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2562, น. 545) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินผลเป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อวินิจฉัยและปรับปรุงการวางแผน การติดตามผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนงานที่ได้ดำเนินงาน ขณะที่ Browne and Wildavsky (1983) มองว่า เป็นการตีความหมายในเชิงปฏิบัติการของบุคคลโดยตีค่าราคาในสิ่งนั้นเพื่อตอบคำถามว่าดีแค่ไหน นอกจากนี้ Chase (1987) และจุฬพล หนีมพานิช (2562) ได้อธิบายว่า การประเมินผลเป็นการนำจำนวนที่ได้จากการวัดเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินคุณค่าของจำนวนที่สังเกตได้

การประเมินผลนโยบาย Dye (1995) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการประเมินผลโครงการของรัฐว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ หรือการประเมินประสิทธิภาพของโครงการตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไปว่ามีส่วนในการบรรลุเป้าหมายร่วมกันหรือไม่ ในทำนองเดียวกัน Dunn (2008) และสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2562, น. 553) เห็นว่า เป็นกระบวนการที่ใช้วัดระดับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการประเมินผลของผลลัพธ์ของนโยบาย รวมถึงเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประสิทธิภาพของนโยบายตามที่คาดหวังและตามที่เกิดขึ้นจริง ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2562, น. 297) อธิบายเพิ่มเติมว่า การประเมินนโยบายไม่เพียงแต่ทำให้รู้ขอบเขตของปัญหาที่ได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาแต่ยังจะทำให้สามารถนำไปสู่การปรับปรุงนโยบายด้วย ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้อย่างเที่ยงตรงในการประเมินผลนโยบายจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือในการปรับปรุงนโยบายใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่ไม่สอดคล้องกัน Vedung (2005) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินผลนโยบายจึงเป็นการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยแยกแยะสิ่งที่มีคุณค่าและสิ่งที่ไม่มีความคุ้มค่าของผลที่เกิดขึ้นออกจากกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า การประเมินผลนโยบายเป็นกระบวนการที่ใช้ในการวัดและเปรียบเทียบผลลัพธ์ของนโยบายหรือโครงการกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือความล้มเหลว โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงนโยบายหรือแก้ไขจุดบกพร่องของนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต

2. แนวคิดแบบจำลองการประเมินผลตามชิปปี้โมเดล (CIPP Model)

การศึกษาค้นคว้าแบบการประเมินนโยบายสาธารณะในประเทศไทยของ ภาควิชา ฤกษ์เมธ (2559) พบว่า การศึกษาด้านรัฐประศาสนศาสตร์นิยมประเมินผลนโยบายด้วยการประเมินแบบรวมยอด (Comprehensive evaluation model) โดยเฉพาะตัวแบบชิปปี้โมเดล (CIPP Model) เนื่องจากเป็นแบบที่สามารถนำมาประเมินผลนโยบายได้อย่างครอบคลุม ตั้งแต่บริบทแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลการดำเนินงาน โดยแบบจำลองการประเมินผลตามชิปปี้โมเดล (CIPP model) ของ Stufflebeam (1971) เป็นแนวคิดที่ย่อมาจากคำสำคัญที่ประกอบด้วย ด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Context: C) ด้านปัจจัยนำเข้า เบื้องต้น (Input: I) ด้านกระบวนการ (Process: P) และ ด้านผลลัพธ์ (Product: P)

1. ด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Context) ตรวจสอบวัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ของโครงการ รวมถึงความสอดคล้องกับความต้องการและนโยบายองค์การ
2. ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Input) พิจารณาความเพียงพอและความเหมาะสมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ แผนการดำเนินงาน เป็นต้น
3. ด้านกระบวนการ (Process) ประเมินการดำเนินงานระหว่างโครงการเพื่อค้นหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. ด้านผลลัพธ์ (Product) เปรียบเทียบผลลัพธ์ของโครงการกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบและประสิทธิผล

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า การประเมินผลนโยบายสาธารณะในประเทศไทยนิยมใช้โมเดลการประเมินแบบรวมยอด โดยเฉพาะชิปปี้โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเหมาะสำหรับการประเมินที่ครอบคลุม 4 ด้าน ตั้งแต่ด้านบริบทสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับความต้องการและนโยบาย ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น เป็นการพิจารณาความเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ ด้านกระบวนการ เป็นการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อประสิทธิภาพ และด้านผลลัพธ์ เป็นการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมาย และวิเคราะห์ผลกระทบ

3. นโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติ

การเปิดรับแรงงานข้ามชาติและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศที่เข้ามาทำงานสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการทรัพยากรบุคคล และแรงงานทั้งภาคการผลิต ภาคการ

บริการ ภาคการพัฒนาเทคโนโลยี ที่แรงงานกลุ่มดังกล่าวยังมีความจำเป็นในการสนับสนุนการเจริญเติบโตของ เศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566) ประกอบกับ เป็นห้วงเวลาของการฟื้นฟูประเทศภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 แรงงานจึงเป็นปัจจัย สำคัญในการขับเคลื่อนภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ดังนั้น เพื่อให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศทวี ความรุนแรงมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องยกเว้นให้แรงงานข้ามชาติดังกล่าวสามารถทำงานในราชอาณาจักรต่อไป ได้เป็นกรณีพิเศษในระหว่างที่รอเดินทางกลับไปยังประเทศต้นทางเพื่อขอกลับเข้ามาทำงานในราชอาณาจักร ตามบันทึกความตกลงหรือบันทึกความเข้าใจ (กรมการจัดหางาน, 2567)

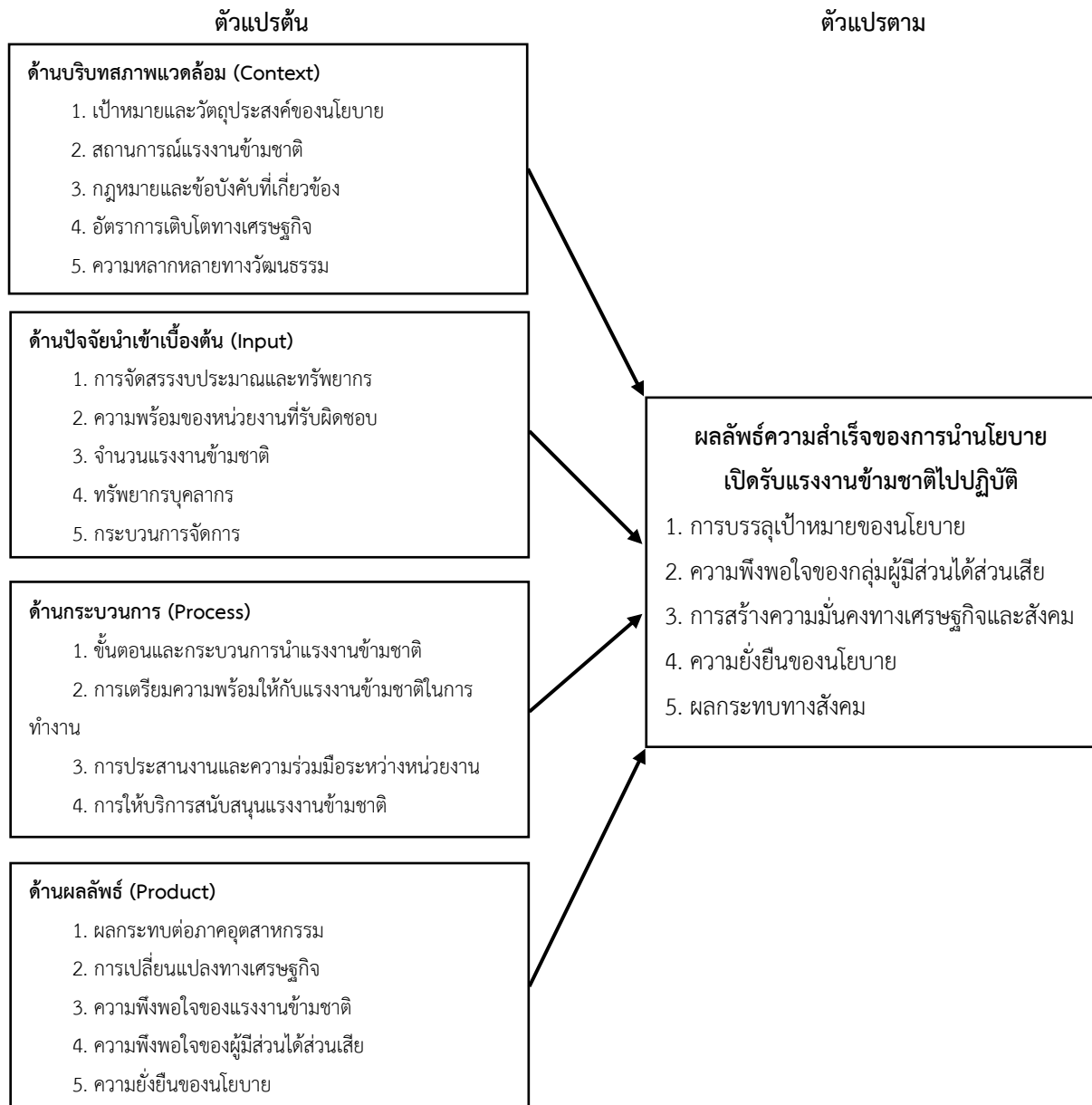
การบริหารจัดการการทำงานของแรงงานข้ามชาติเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการ การทำงานของแรงงานข้ามชาติ (กรมการจัดหางาน, 2567) กรณีที่แรงงานประสงค์จะทำงานในราชอาณาจักร ไปพลางก่อนโดยไม่ต้องมีใบอนุญาตทำงาน ให้นายจ้างยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานข้ามชาติ พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานตามที่อธิบดีกำหนด ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมการจัดหางาน หรือยื่นที่ท้องที่ อันเป็นที่ตั้งของสถานที่ทำงานของนายจ้าง ดังต่อไปนี้ 1) เขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นที่สำนักงานจัดหางาน กรุงเทพมหานครพื้นที่ กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน 2) ต่างจังหวัด ให้ยื่นที่สำนักงานจัดหางานจังหวัด และ 3) สถานที่อื่นตามที่อธิบดีกำหนด เมื่อนายจ้างได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานข้ามชาติแล้ว ให้คนต่างด้าวมีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตทำงาน ถึงวันที่ 30 เมษายน 2567 และให้ใช้หลักฐานการยื่นบัญชีรายชื่อดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้ ทำงานในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตทำงาน รวมถึงเป็นหลักฐานในการแสดงประเพณ งานที่คนต่างด้าวมียุทธจะทำได้

แรงงานข้ามชาติซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำงานตามประกาศนี้ มีสิทธิทำงานกับนายจ้างได้ทุกประเภทงาน ที่มีได้มีประกาศห้ามแรงงานข้ามชาติทำ เช่นเดียวกับแรงงานข้ามชาติซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานใน ราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ภายใต้บันทึกความตกลงหรือบันทึกความเข้าใจที่รัฐบาลไทย ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศ โดยให้นำประกาศกระทรวงแรงงานว่าด้วยการกำหนดงานที่ห้ามแรงงานข้ามชาติ ทำและประกาศกรมการจัดหางานว่าด้วยเงื่อนไขการรับแรงงานข้ามชาติเข้าทำงานกรรมกรและงานขายของ หน้ร้านกับนายจ้าง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า นโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติและผู้เชี่ยวชาญต่างชาติ เน้นการตอบสนองต่อความต้องการแรงงานในภาคการผลิต บริการ และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการฟื้นตัว ทางเศรษฐกิจภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 และลดปัญหาขาดแคลนแรงงาน โดยแรงงานข้ามชาติสามารถทำงานในประเทศไทยได้ชั่วคราวโดยไม่ต้องมีใบอนุญาตทำงาน หากนายจ้างยื่น บัญชีรายชื่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ การทำงานของแรงงานต่างชาติจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนด กฎหมายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวและประกาศกระทรวงแรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบาย ของรัฐบาลเศรษฐกิจ ทวีสิน กับรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา พบว่า นโยบายในรัฐบาลประยุทธ์ฯ เน้นความมั่นคง

และการควบคุมแรงงานผิดกฎหมาย ขณะทีนโยบายของรัฐบาลเศรษฐกิจฯ มุ่งเน้นการบริหารเชิงสิทธิมนุษยชน และการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model ของ เดเนียล สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) เพื่อเป็นตัวแปรต้น ซึ่งประกอบด้วยด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Context) (เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย สถานการณ์แรงงานข้ามชาติ

กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม) ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Input) (การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ความพร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ จำนวนแรงงานข้ามชาติ ทรัพยากรบุคลากร กระบวนการจัดการ) ด้านกระบวนการ (Process) (ขั้นตอนและกระบวนการนำแรงงานข้ามชาติ การเตรียมความพร้อมให้กับแรงงานข้ามชาติในการทำงาน การประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน) และด้านผลลัพธ์ (Product) (ผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ความพึงพอใจของแรงงานข้ามชาติ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความยั่งยืนของนโยบาย) ส่วนตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ได้แก่ การบรรลุเป้าหมายของนโยบาย ความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ความยั่งยืนของนโยบาย และผลกระทบทางสังคม นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่ผ่านมาเน้นศึกษานโยบายแรงงานข้ามชาติในระดับภาพรวม ขาดการประเมินผลในระดับพื้นที่ และมีได้นำการประเมินผลรูปแบบ CIPP Model มาใช้วิเคราะห์เชิงลึก จึงทำให้ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างและเชิงปฏิบัติที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปใช้จริงในบริบทเฉพาะพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางองค์ความรู้ซึ่งการศึกษานี้มีความมุ่งหมายที่จะเข้ามาเติมเต็ม โดยผู้วิจัยเลือกนำกรอบแนวคิด CIPP Model มาใช้ในการประเมินผลนโยบายแรงงานข้ามชาติในเชิงลึก โดยเน้นการวิเคราะห์ในระดับพื้นที่ศึกษา คือ จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแรงงานข้ามชาติสูงและมีพลวัตด้านแรงงานที่ซับซ้อน อันจะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัยหรือระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคอบคลุมประชากร 4 กลุ่ม โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แรงงานข้ามชาติ 180 คน 2) แรงงานชาวไทย 80 คน 3) ผู้ประกอบการ 80 คน และ 4) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรไม่แสวงผลกำไรในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร 180 คน ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน สำหรับการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเข้าถึงยาก การสุ่มแบบสะดวกจึงเหมาะสมกับบริบทภาคสนามในพื้นที่ศึกษาที่ต้องการความยืดหยุ่นในการเก็บข้อมูล โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสูตรของ Krejcie and Morgan (1970) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างของกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งการศึกษาทางสังคมศาสตร์กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ 95 และมีค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย นำไปสู่การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ด้วยแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วยข้อคำถามที่แบ่งระดับความคิดเห็น (Likert Scale) 5 ระดับ ที่มีการกำหนดเกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็น ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2563, น. 75) ดังนี้ (1 มีค่าเท่ากับน้อยที่สุด) (2 มีค่าเท่ากับน้อย) (3 มีค่าเท่ากับปานกลาง) (4 มีค่าเท่ากับมาก) และ (5 มีค่าเท่ากับมากที่สุด) การตรวจสอบความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ด้วยการหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2563, น. 92-96) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำคะแนนผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยคัดเลือกใช้ข้อคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.50 ขึ้นไป เพื่อทำการทดสอบนำร่อง (Try Out) ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2563, น. 96) กับกลุ่มทดลองที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 30 ตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) Cronbach (1990) ของคำถามในแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นถึงเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มจากการรวบรวมศึกษาข้อมูลขั้นทุติยภูมิจากหนังสือตำรา เอกสารรายงานการวิจัย บทความ ข้อกฎหมาย และจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ด้วยแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model จากนั้นนำแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลขั้นปฐมภูมิกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แรงงานข้ามชาติ 2) แรงงานชาวไทย 3) ผู้ประกอบการ และ 4) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐหรือหรือองค์กรไม่แสวงผลกำไรในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ตามลำดับ โดยการเก็บข้อมูลใช้วิธีแจกแบบสอบถามแบบมีล่ามแปลในกรณีของแรงงานข้ามชาติ ผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ประสานงานในพื้นที่ และดำเนินการขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบฟอร์มหนังสือยินยอมให้ลงนามก่อนเข้าร่วมการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ในการประมวลผลข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

0.01 และการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ สำหรับศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563, น. 204-210)

5. แนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์

เนื่องด้วยงานวิจัยดังกล่าวมิได้มีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความเปราะบาง และปฏิบัติตามแนวทางกระบวนการวิจัยตามแนวปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ด้านพฤติกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์อย่างเคร่งครัด ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตก่อนเข้าพื้นที่เก็บข้อมูล มีการปกป้องกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลด้วยการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ให้กับกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ รวมถึงสอบถามความสมัครใจในการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามโดยปราศจากการบังคับ อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติของงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวทางมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedures: SOPs) ในการเข้าพื้นที่และคุ้มครองสิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย และดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามกระบวนการวิจัยครบถ้วน

ผลการศึกษา

1. ประเมินผลการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน

ประเมินผลการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ด้านบริบทสภาพแวดล้อมด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ เพื่อประเมินผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติในด้านการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย ความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ความยั่งยืนของนโยบาย และผลกระทบทางสังคม โดยในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.440) โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แรงงานข้ามชาติและแรงงานไทยให้คะแนนความคิดเห็นด้านกระบวนการสูงกว่าผู้ประกอบการ ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐให้คะแนนสูงในด้านบริบทและนโยบาย สะท้อนถึงความสำเร็จในหลายด้านของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถอธิบายเป็นรายด้านได้ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรต้นแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model

ตัวแปรต้นแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model	ความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านบริบทสภาพแวดล้อม	3.94	.531	มาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น	3.37	.529	มาก
3. ด้านกระบวนการ	3.36	.636	มาก
4. ด้านผลลัพธ์	3.77	.471	มาก
เฉลี่ย	3.61	.440	มาก

1.1 ด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.531) ซึ่งบ่งชี้ว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจและรับรู้ในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายดังกล่าว ตั้งแต่ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานและสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจผ่านการเปิดรับแรงงานข้ามชาติ ด้านบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันของแรงงานข้ามชาติ เช่น ความต้องการของตลาดแรงงานในอุตสาหกรรม บทบาทของแรงงานข้ามชาติในระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น มีความเข้าใจในกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานแรงงานข้ามชาติ ซึ่งครอบคลุมทั้งการคุ้มครองสิทธิแรงงาน การกำกับดูแล และการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Input) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.527) แม้ว่าจะมีการจัดสรรทรัพยากรและการจัดการปัจจัยเบื้องต้นสำหรับการดำเนินนโยบาย แต่ยังคงมีข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งในภาพรวมยังไม่เพียงพอหรือเหมาะสมกับความต้องการของการดำเนินนโยบาย ทำให้การบริหารจัดการอาจขาดประสิทธิภาพในบางส่วน การควบคุมและจัดการกับจำนวนแรงงานข้ามชาติที่เข้าสู่ระบบยังคงเป็นเรื่องที่ท้าทาย แม้ว่าจะมีการเปิดรับแรงงานในระดับที่เหมาะสม แต่การจัดการในระยะยาวอาจยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเพียงพอ

1.3 ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.636) แสดงให้เห็นว่ากระบวนการดำเนินงานมีความชัดเจนและประสบความสำเร็จในหลายด้าน ทั้งกระบวนการในการคัดเลือกและนำเข้าแรงงานข้ามชาติมีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจนและสอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมาย ทำให้การดำเนินการของหน่วยงานเป็นไปอย่างราบรื่น มีการจัดเตรียมและส่งเสริมความพร้อมให้กับแรงงานข้ามชาติก่อนเข้าทำงานในประเทศไทย เช่น การฝึกอบรม การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของแรงงาน การแนะนำเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ช่วยลดปัญหาในการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

1.4 ด้านผลลัพธ์ (Product) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.471) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของนโยบายในหลายด้านที่มีผลกระทบที่ดีต่อภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมที่พึ่งพาแรงงานข้ามชาติ ทำให้การดำเนินงานของภาคธุรกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถรักษาระดับการผลิตได้ตามที่คาดหวัง แรงงานข้ามชาติมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคการผลิตและบริการ ซึ่งทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ทางด้านของแรงงานข้ามชาติมีความพึงพอใจต่อการดำเนินนโยบาย

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (Correlation's Analysis) ของแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model

ตัวแปรต้นแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model	$\bar{X}$	S.D.	ผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบาย เปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ
1. ด้านบริบทสภาพแวดล้อม	3.94	0.531	0.377** (.000)
2. ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น	3.37	0.527	0.750** (.000)
3. ด้านกระบวนการ	3.36	0.636	0.680** (.000)
4. ด้านผลลัพธ์	3.77	0.471	0.645** (.000)

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 หมายเหตุ: n = 445

จากตารางที่ 2 พบว่า มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางจำนวน 3 คู่ ($r = 0.31 - 0.70$) ได้แก่ ด้านบริบทสภาพแวดล้อมกับผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ด้านกระบวนการกับผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ และด้านผลลัพธ์กับผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกปานกลาง ($r = .377$ P. = .000), ($r = .680$ P. = .000) และ ($r = .645$ P. = .000) ตามลำดับ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงจำนวน 1 คู่ ($r = -0.71 - 0.90$) คือ ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้นกับผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกสูง ($r = .750$ P. = .000) มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation's Analysis) ของแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	ทิศทาง	ระดับความสัมพันธ์	P<.01
1. ด้านบริบทสภาพแวดล้อม	ทางบวก	ปานกลาง $r = .377$	.000*
2. ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น	ทางบวก	สูง $r = .750$	.000*
3. ด้านกระบวนการ	ทางบวก	ปานกลาง $r = .680$	.000*
4. ด้านผลลัพธ์	ทางบวก	ปานกลาง $r = .645$	.000*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 หมายเหตุ: n = 445

อธิบายได้จากตารางที่ 3 เป็นการศึกษาความคิดเห็นของตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติ สามารถสรุปได้ว่ายอมรับตามสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บริบทสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r = .377$ $P = .000$)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ในระดับความสัมพันธ์สูง ($r = .750$ $P = .000$)

สมมติฐานที่ 3 กระบวนการในการนำแรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบแรงงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ความสัมพันธ์ปานกลาง ($r = .680$ $P = .000$)

สมมติฐานที่ 4 ผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r = .645$ $P = .000$)

โดยมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ข้อมูลเชิงสถิติแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างปัจจัยแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model กับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเมื่อบริบทสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม ย่อมส่งผลดีต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคลากรที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายอย่างชัดเจน รวมถึงกระบวนการจัดการต่าง ๆ เช่น การคัดกรอง การจัดการความพร้อมของแรงงาน เป็นต้น มีผลต่อความสำเร็จของนโยบายในระดับที่สำคัญ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4 แบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

ผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับ แรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ	B	Beta	t	P
แบบจำลองการประเมินผล CIPP Model				
1. ด้านบริบทสภาพแวดล้อม	-.185	-.202	-4.609	.000*
2. ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น	.499	.551	9.880	.000*
3. ด้านกระบวนการ	.164	.266	6.508	.000*
4. ด้านผลลัพธ์	.000	.244	5.604	.000*
Multiple R = .822 Std.Error = .286				
Multiple R ² = .675				
Adjusted R ² = .671				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ โดยใช้การคัดเลือกตัวแปรทุกตัวคำนวณด้วยสมการพร้อมกัน (Enter Regression) ผลปรากฏว่า จากตัวแปรแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ 82.2 ($R = .822$) จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุ (Beta) เพื่อพิจารณาตัวแปรแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ พบว่า ตัวแปรแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์ และด้านบริบทสภาพแวดล้อม สามารถอธิบายได้ดี ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .551 .266 .244 และ -.202 ตามลำดับ แม้ว่าค่าสหสัมพันธ์ของบริบท (Context) กับผลสัมฤทธิ์จะเป็นบวก แต่ค่าการถดถอยพหุคูณ (Beta) กลับเป็นลบ ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาบริบทที่เปลี่ยนแปลงมากเกินไป (Multicollinearity) จนส่งผลกลับด้านต่อการปฏิบัตินโยบาย

จึงอธิบายได้ว่า จากการศึกษาความคิดเห็นของตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย แรงงานข้ามชาติ แรงงานไทย ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐหรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในเขตพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสาคร ในตัวแปรแบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านภายใต้แบบจำลองการประเมินผล CIPP Model มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความสำเร็จดังกล่าว

สะท้อนออกมาในหลายมิติ ทั้งด้านการตอบสนองต่อเศรษฐกิจ ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง และการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและพัฒนานโยบาย การวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานให้มีความเหมาะสม

สรุปผลการวิจัย

การประเมินผลนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐกิจ ทวีสิน : ตัวแบบ กระบวนการ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ จังหวัดสมุทรสาคร

1. ประเมินผลการนำนโยบายตามกรอบ CIPP Model การศึกษานี้ใช้แบบจำลองการประเมินผล CIPP Model เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ โดยพิจารณาทั้งบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Product)

1.1 บริบท (Context) มีระดับความคิดเห็นในระดับสูง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.531) สะท้อนว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตระหนักถึงความสำคัญของแรงงานข้ามชาติในระบบเศรษฐกิจ มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย ตลอดจนกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

1.2 ปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.527) แม้ว่าจะมีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบาย แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ความเพียงพอของบุคลากรและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

1.3 กระบวนการ (Process) มีความคิดเห็นในระดับสูง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.636) สะท้อนว่าการดำเนินการจัดหางานข้ามชาติมีการวางแผนที่เป็นระบบ มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานและสนับสนุนการพัฒนาทักษะแรงงานข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลลัพธ์ (Product) อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.471) แสดงให้เห็นว่านโยบายมีผลเชิงบวกต่อภาคอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของนโยบาย ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นตามแบบจำลองของ CIPP Model กับผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่า ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Input) มีความสัมพันธ์สูงสุดกับผลสำเร็จของนโยบาย ($r = .750$, $P < .01$) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Product) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .680$ และ $r = .645$ ตามลำดับ, $P < .01$) บริบท (Context) มีความสัมพันธ์เชิงบวกแต่ต่ำกว่าปัจจัยอื่น ($r = .377$, $P < .01$)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรใน CIPP Model มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Beta = .551, $P < .05$) กระบวนการ (Beta = .266, $P < .05$) ผลลัพธ์ (Beta = .244, $P < .05$) บริบท (Beta = -.202, $P < .05$) (มีผลทางลบ เนื่องจากข้อจำกัด

ด้านกฎหมายและการบริหารจัดการ และบริบทความแตกต่างด้านภาษาและการรับรู้ จนส่งผลกลับด้านต่อการปฏิบัตินโยบาย) ดังนั้น ปัจจัยนำเข้า อย่างการจัดสรรทรัพยากรและบุคลากร มีผลต่อความสำเร็จของนโยบายมากที่สุด รองลงมา คือ กระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยบริบทที่มีข้อจำกัดอาจส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน

ผลการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน ในด้านบริบทสภาพแวดล้อม (Context) นโยบายการเปิดรับแรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาครมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการใช้แรงงานข้ามชาติในภาคอุตสาหกรรม เช่น ประมง โรงงานแปรรูปสินค้า เป็นต้น การนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติสะท้อนถึงความต้องการแรงงานจำนวนมากในพื้นที่ โดยรัฐบาลเศรษฐาฯ ได้เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อจัดการแรงงานอย่างมีระบบและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ขณะที่รัฐบาลก่อนหน้านี้เน้นการควบคุมอย่างเข้มงวด ส่งผลให้มีปัญหาแรงงานผิดกฎหมายในบางกรณี โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ มรกด ไมยเออร์ และคณะ (2562, น. 163-164) นโยบายแรงงานของประเทศไทยนั้นเข้มข้นและปรับเปลี่ยนเร็วทันกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในประเทศที่เอื้อประโยชน์กับทางการพัฒนาประเทศไทยสูง

ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น (Input) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานยังคงมีข้อจำกัด แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามปรับปรุงกระบวนการให้มีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขออนุญาตทำงาน แต่ยังคงมีอุปสรรคในด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอและการจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพในบางส่วน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับความต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ แร่งกล้า (2562, น. 87-89) การต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีของแรงงานข้ามชาติเต็มไปด้วยปัญหาและความไม่แน่นอนในชีวิตประจำวัน ความพยายามนี้ไม่ใช่เพียงเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่ยังเป็นการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางสังคมภายในครอบครัวและชุมชน รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับรัฐ และระหว่างสังคม การดิ้นรนเพื่อชีวิตที่ดีเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ท่ามกลางโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน

ด้านกระบวนการ (Process) กระบวนการดำเนินงานได้รับการปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การลดขั้นตอนการขออนุญาต การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การจ้างงานแรงงานข้ามชาติเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นต้น เมื่อเทียบกับรัฐบาลก่อนหน้านี้ที่เน้นการควบคุมอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดความล่าช้าและซับซ้อนในกระบวนการจ้างงาน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลทั้งสองยุคยังคงไว้ซึ่งมาตรการการควบคุมเพื่อให้การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติเป็นไปได้อย่างราบรื่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชลนภา อนุกุล และศยามล เจริญรัตน์ (2565, น. 44-45) แม้ว่าประเทศไทยจะมีความจำเป็นในการใช้แรงงานข้ามชาติเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน แต่แนวนโยบายของรัฐกลับเน้นการป้องกันไม่ให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาเป็นพลเมืองถาวร

ด้วยเหตุผลด้านความมั่นคง ตัวอย่างเช่น การออกวีซ่าและใบอนุญาตทำงานในระยะสั้นเพียง 1-5 ปี เพื่อป้องกันการตั้งรกรากถาวรในประเทศ รวมถึงไม่มีนโยบายในการให้สัญชาติหรือสิทธิพลเมืองแก่แรงงานข้ามชาติ นโยบายเหล่านี้มีผลกระทบต่อมาตรการตรวจคนเข้าเมืองและการจัดการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

ด้านผลลัพธ์ (Product) นโยบายช่วยให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมได้มากขึ้น ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและเสถียรภาพ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจของพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Grimwade and Neumann (2019, p. 27) ตามทฤษฎี ข้อตกลง MOU ช่วยให้แรงงานข้ามชาติทำงานอย่างถูกกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม แรงงานจำนวนมากกลับหลีกเลี่ยงกระบวนการนี้เนื่องจากความยุ่งยาก ขณะเดียวกัน กระบวนการพิสูจน์สัญชาติก็เป็นมาตรการที่ช่วยลดช่องว่าง โดยปรับสถานะให้กับแรงงานข้ามชาติที่พำนักและทำงานในประเทศไทยอย่างไม่ถูกต้อง

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทุกปัจจัยใน CIPP Model มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ โดยเฉพาะ ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดอุปสรรคในการดำเนินงานและทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติราบรื่นขึ้น นอกจากนี้ กระบวนการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพช่วยสนับสนุนการจัดการแรงงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาเป็นไปตามเป้าหมาย OECD (2020) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการเตรียมทรัพยากรและการบริหารจัดการเชิงระบบ โดยเฉพาะงบประมาณและเทคโนโลยีที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการแรงงานและการบูรณาการแรงงานข้ามชาติเข้ากับตลาดแรงงานท้องถิ่นอย่างราบรื่น การมีระบบที่เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนสามารถลดความล่าช้าในการดำเนินงานและลดความซับซ้อนของระบบได้อย่างมาก OECD (2021) ได้แสดงให้เห็นว่าการประเมินนโยบายอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจะเพิ่มโอกาสความยั่งยืนในระยะยาวของนโยบายได้มากขึ้น นโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมจะได้รับการยอมรับมากขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองการประเมินผล CIPP Model ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท สภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ส่งผลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติไปปฏิบัติ บ่งบอกว่าการจัดสรรทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร ความพร้อมทางเทคโนโลยี เป็นต้น มีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบาย เนื่องจากทรัพยากรที่เพียงพอและการบริหารจัดการที่ดีสามารถสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ หากปัจจัยนำเข้าเบื้องต้นเหล่านี้ไม่เพียงพอ อาจส่งผลให้การดำเนินนโยบายหยุดชะงักและไม่สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

โดยการศึกษาของ ผกาวิที เมืองมูล (2560, น. 151-152) สรุปได้ว่า ผู้ปฏิบัติหน้าที่มีความเชี่ยวชาญในการงานที่ได้รับผิดชอบ การผลักดันการดำเนินนโยบายผ่านการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอถือเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย

ด้านการจัดการและการดำเนินงานในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคัดกรองแรงงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงาน การให้ข้อมูลและการฝึกอบรมแก่แรงงาน เป็นต้น มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนโยบาย กระบวนการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดความซับซ้อนในการปฏิบัติงานและเพิ่มความเร็วในการจัดหาแรงงานให้ตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ European Commission (2020) ที่พบว่า ความชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินงานและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการฝึกอบรมและสนับสนุนข้อมูลแก่แรงงาน มีความสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบาย เพราะช่วยลดอุปสรรคเชิงระบบ และเพิ่มความรวดเร็วในการจัดหาแรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม

ผลลัพธ์ของนโยบาย ด้วยการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ล้วนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนโยบายเป็นอย่างมากการที่นโยบายสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้นโยบายมีความยั่งยืนมากขึ้น

ด้านบริบทสภาพแวดล้อมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในทิศทางลบ ซึ่งอาจเป็นเพราะในบางกรณี การบริบทที่มีข้อจำกัด เช่น กฎหมายที่ซับซ้อนหรือข้อบังคับที่เข้มงวดมากเกินไป อาจส่งผลให้การดำเนินนโยบายเกิดความล่าช้า หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเข้าใจบริบทและการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปยังคงมีความสำคัญในการช่วยให้การนำนโยบายไปปฏิบัติสำเร็จ

การจัดสรรทรัพยากร (ปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และการสนับสนุนทางเทคโนโลยี เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีความคล่องตัวและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องจะช่วยให้การดำเนินงานนโยบายมีความต่อเนื่องและเกิดผลลัพธ์เชิงบวกในระยะยาว

การพิจารณาปรับปรุงนโยบายให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงและลดข้อจำกัดที่อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน จะช่วยให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำเร็จมากยิ่งขึ้น และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งงานวิจัยของ ผกาวิที เมืองมูล (2560 น. 153-154) ระบุว่า โครงสร้างการทำงานและการประสานข้อมูลขาดการบูรณาการ มีโครงสร้างการทำงานแบบส่วนแบ่งหน่วยงาน ซึ่งในมุมมองของเจ้าหน้าที่รัฐและผู้เสนอนโยบายมองว่าการแบ่งงานอย่างเป็นสัดส่วนเป็นการดำเนินการที่เหมาะสมแล้ว

ผลงานวิจัยด้านแรงงานข้ามชาติฉบับนี้นับเป็นหนึ่งในการศึกษาที่นำแบบจำลองการประเมินนโยบาย CIPP Model มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีเศรษฐา ทวีสิน ในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยตรงในบริบทของพื้นที่ศึกษาจริง ผลการวิจัยได้เปิดเผยมุมมองที่หลากหลายและแตกต่างของผู้ปฏิบัติ ผู้กำหนดนโยบาย และ

ผู้รับผลกระทบ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อกลไกการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีได้จำกัดอยู่เพียงบริบทของประเทศไทยเท่านั้น หากยังสะท้อนบทเรียนสำคัญในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่เผชิญกับความท้าทายในการจัดการแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ สามารถนำแนวทางการวิจัยเป็นต้นแบบในการประเมินนโยบายสาธารณะที่ยึดโยงกับมิติสังคม วัฒนธรรม และสิทธิมนุษยชนในระดับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติได้แก่ การส่งเสริมการจ้างงานที่มีคุณค่า การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างสังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ทั้งยังสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาและประเมินนโยบายแรงงานข้ามชาติในประเทศอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างการสื่อสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนโยบายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างราบรื่น หน่วยงานภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการแรงงานข้ามชาติ เพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมีการปรับปรุงขั้นตอนการจัดการแรงงานข้ามชาติ เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัวและมีความร่วมมืออย่างเป็นระบบ การใช้แพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data-Sharing Platform) เชื่อมหน่วยงานในระบบดิจิทัลแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมีการประเมินผลลัพธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงและเสริมสร้างความยั่งยืนของนโยบาย โดยเฉพาะในด้านผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทางสังคม และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบายในระยะยาว โดยหน่วยงานที่ควรนำข้อเสนอแนะไปใช้ ได้แก่ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร รวมถึงศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติจังหวัดสมุทรสาคร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินผลเชิงลึกของการจัดการแรงงานข้ามชาติในแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทอย่างเฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ควรเน้นการศึกษาการประเมินผลระยะยาวของนโยบายเปิดรับแรงงานข้ามชาติ โดยเน้นศึกษาผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ในมิติที่ลึกซึ้งขึ้น เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต รวมถึงควรศึกษา แนวทางการส่งเสริมความยั่งยืนของนโยบายในระยะยาว โดยเฉพาะ

การสร้างโครงสร้างการบริหารจัดการแรงงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของแรงงานข้ามชาติและตลาดแรงงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2567). มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2567. https://www.passport.co.th/cabinet-resolution/2024-09-24/?utm_source=chatgpt.com
- จุมพล หนิมพานิช. (2562). นโยบายสาธารณะ การจัดการและการพัฒนา : มุมมองเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ทางการเมือง การบริหารและกรณีตัวอย่าง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชลนภา อนุกุล และศยามล เจริญรัตน์. (2565). บทสำรวจทัศนะท่าทีสังคมไทยต่อแรงงานข้ามชาติผ่านพัฒนาการนโยบายและงานวิชาการด้านสุขภาพแรงงานข้ามชาติ. วารสารความเป็นธรรมทางสังคมและความเหลื่อมล้ำ, 3(2), 38-57.
- ไตรรัตน์ โภคผลากรณ์. (2562). การบริหารโครงการ : แนวคิดและกระบวนการ. โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- ทรงชัย ทองปาน. (2567). องค์ความรู้ว่าด้วยแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนิสา ทวิชศรี. (2567). แรงงานต่างชาติในระบบของไทย สัดส่วนแรงงานต่างชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 3 ประเทศเพื่อนบ้าน และจีนเป็นหลัก. <https://www.pier.or.th/blog/2024/0502/>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 18). เอส. อาร์. ฟรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ประชา วสุประสาธ. (2553). วาระนโยบายแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย: เส้นทางสู่ความสามารถในการแข่งขันระยะยาว. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ.
- ประเสริฐ แรกกกล้า. (2562). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ อนาคตและความเป็นไปได้: มุมมองเรื่องเวลาของคนย้ายถิ่นสัญชาติพม่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ผกาดี เมืองมูล. (2560). การนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ: ศึกษาบทบาทของบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวจังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฟิลลิป มาร์ติน. (2550). คุณูปการของแรงงานข้ามชาติต่อประเทศไทย: แนวทางสู่การพัฒนา นโยบาย. สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ.
- ภาคภูมิ ถุกะเมธ (2559). บทสำรวจตัวแบบการประเมินผลนโยบายสาธารณะในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์.
- มรกต ไมยเออร์, วิมลสิริ เหมทานนท์, ภัทราภรณ์ ภูบาล และสิทธิพร เนตรนิยม. (2562). พัฒนาการนโยบายแรงงานข้ามชาติของประเทศไทยมาเลเซียและปัญหาปัจจุบันจากมุมมองของแรงงาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(ฉบับพิเศษ), 163-187.

- สมบัติ อารังธวัชวงศ์. (2562). นโยบายสาธารณะ แนวคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. เสมาธรรม.
- สักกรินทร์ นิยมศิลป์ และกฤตยา อาชวนิจกุล. (2564). นโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติในยุค Global Citizen. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สาธิตา อ่างทอง, คชตริย์ เจริญสุข และชารินทร์ เกษร. (2568). อำนาจและผลประโยชน์ : ความท้าทายทางการเมืองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 16(Suppl. 1), 111-138.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *ภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2555*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2567). *ข้อมูลสถิติการทำงานของคนต่างด้าว ประจำเดือน สิงหาคม 2567*. สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว.
- สำนักปลัดกระทรวงแรงงาน. (2567). *รายงานสถานการณ์แรงงานต่างด้าวในประเทศไทย ปีงบประมาณ 2566*. กระทรวงแรงงาน.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2566). *คำแถลงนโยบาย นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา*. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- อลงกรณ์ ฉลาดสุข. (2564). ผลกระทบด้านภาวะการจ้างงานและการเข้าถึงระบบสาธารณสุขของแรงงานต่างด้าวในไทยช่วงวิกฤต COVID-19. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- Harkins, B. (2019). *การย้ายถิ่นของประเทศไทย ฉบับปี 2562*. ไอเนอร์จี สตูดิโอ.
- Browne, A., & Wildavsky, A. (1983). Should evaluation become implementation? In A. J. Love (Eds.), *Developing effective internal evaluation* (pp. 101–103). Jossey-Bass.
- Bryant, C., & White, L. G. (1982). *Managing development in the third world*. Westview press.
- Chase, C. I. (1987). *Measurement for education evaluation*. Addison Wesley Publishing Company.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins.
- Dunn, W. (2008). *Public Policy Analysis: An Introduction*. Prentice Hall.
- Dye, T. R. (1995). *Understanding Public Policy*. Prentice Hall.
- European Commission. (2020). *Labour Market Integration of Migrants in the European Union*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_574
- Grimwade, M., & Neumann, P., (2019). Migration policy and practice in Thailand. In Benjamin Harkins (Ed.), *Thailand migration report 2019*. International Organization for Migration.
- International Organization for Migration. (2017). *IOM Thailand National Strategy 2017-2020*. International Organization for Migration.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

- OECD. (2020). *Recent developments in migrant integration policy: International Migration Outlook*.
https://doi.org/10.1787/mig_outlook-2021-en
- OECD. (2021). *International Migration Outlook 2021*. https://doi.org/10.1787/mig_outlook-2021-en
- Rossi, P. H., & Freeman, H. E. (1982). *Evaluation: A systematic approach*. Sage.
- Stufflebeam, D. L. (1971). The use of experimental design in educational evaluation. *Journal of Educational Measurement*, 8(4), 267-274.
- United Nations. (2018). *Toward safe, orderly and regular migration in Asia-Pacific Region Challenges and opportunities*. United Nations.
- Vedung, E. (2005). *Public policy and program evaluation*. Transaction Publishers.